

Sta. GEHEIM

26 OKT. 2001
 Deze rubricering is
 beëindigd na 50 jr.

Aan Zijne Excellentie
 de Minister-President,
 Plein 1813 no. 4
 te
S-G R A V E N H A G E.

Onderwerp:
 Christelijke vredes-
 conferentie.

Nr 739.304

's-Gravenhage. 22 apr. 1964
 Stadhoudersplantsoen 25

Bijlage(n): 1.

~~GEHEIM~~

Ten verfolge op mijn schrijven nr.
 605.380 d.d. 3 augustus 1961, heb ik hierbij
 de eer Uwe Excellentie een rapport aan te bieden
 betreffende "Christelijke vredesconferentie".

HET HOOFD VAN DE DIENST

Mr. J.S. Sinninghe Damsté

~~GEHEIM~~

~~GEHEIM~~ Stg. GEHEIM

CHRISTELIJKE VREDESCONFERENTIE

S a m e n v a t t i n g

26 OKT. 2001

Deze rubricering is
beëindigd na 50 jr.

De internationale Christelijke Vredesconferentie (CVC), in 1958 door een aantal Tsjechische, protestantse hoogleraren opgericht om de Kerk te betrekken in de strijd tegen de atoombom, heeft een tiental permanente commissies voor bestudering van vredesvraagstukken. Ook bestaan er enige regionale comité's, zoals de "Nederlands-Belgische werkgroep", waarvan de bestuursleden prof.dr. A.J. Rasker en prof.dr. J. de Graaf tevens een functie vervullen in de internationale organisatie.

Secretaris-generaal van de CVC is de Tsjechische dr. Jaroslav Ondra, die in dit verband kennelijk het volle vertrouwen van zijn communistische overheden geniet. De Sowjet-Russische aartsbisschop P.S. Sokolovski, werkzaam op het internationale secretariaat van de CVC in Praag, wordt door sommige bestuursleden gezien als een politieke controleur van de Russische regering.

In de "Nederlands-Belgische werkgroep" ontstond onlangs een scheuring wegens de persoonlijke verhouding tussen prof. Rasker en Sokolovski. De Tsjech Ondra bezocht begin april ons land om te proberen de scheuring ongedaan te maken.

Het is buiten twijfel, dat de communistische landen de CVC beschouwen als een bij uitstek geschikte organisatie om politieke propaganda te voeren onder kerkelijke leiders in het Westen.

~~GEHEIM~~

Dit exemplaar bestaat uit 5 blz.

- 2 -

CHRISTELIJKE VREDESCONFERENTIE

~~GEHEIM~~

26 OKT. 2001

Deze rubricering is
beëindigd na 50 jr.

Inleiding.

In de zomer van 1958 namen protestantse hoogleraren van de theologische faculteiten in Tsjechoslowakije het initiatief tot de oprichting van de "Christelijke Vredesconferentie" (CVC). Zij wezen erop, dat in een tijd van toenemende ongerustheid over de atoombewapening de Kerken zich niet afzijdig kunnen houden.

Naast zeer vele Oosteuropese theologen maken ook vertegenwoordigers van Westeuropese protestantse kerken deel uit van de CVC.

Voorzitter van de organisatie is de Tsjechische hoogleraar dr. Josef L. Hromádka, Dekan van de Comenius-faculteit te Praag. Hij maakt tevens deel uit van het bureau van de communistische Wereldvredeeraad. In 1957 werd hij begiftigd met de Lenin-prijs voor de Vrede.

In januari 1962 werd een tiental permanente commissies opgericht ter bestudering van verschillende vredesvraagstukken. Deze studievergaderingen plegen, evenals de bestuurscolleges van de CVC, regelmatig in verschillende - meestal Oosteuropese - landen bijeenkomsten te beleggen.

In de loop der jaren zijn in verschillende Westeuropese landen regionale - bij de internationale organisatie aangesloten - comité's opgericht. In ons land bestaat de z.g. "Nederlands-Belgische werkgroep". Communisten hebben daarin geen zitting. Tot het bestuur, dat uit elf personen bestaat, behoren de beide theologische hoogleraren dr. A.J. Rasker en dr. J. de Graaf. In de internationale organisatie vervullen zij respectievelijk de functies van vice-voorzitter en lid van de raad van advies. Als zodanig komen zij niet alleen in veelvuldig contact met prof. Hromádka en de Tsjechische secretaris-generaal, dr. Jaroslav Ondra, doch ook met de Sovjetrussische bestuursleden Nikodim, metropoliet van Jaroslavl en Rostow, tevens Hoofd van het Bureau Buitenlandse Betrekkingen van de Russische Orthodoxe Kerk, en aartsbisschop Pavel S. Sokolovski. Deze laatste is werkzaam op het te Praag gevestigde internationale secretariaat en zou in Moskou zeer goed aangeschreven staan. Sokolovski wordt door verschillende bestuursleden van de CVC gezien als een door de Sovjet-Unie aangestelde politieke controleur.

~~GEHEIM~~

- 3 -

Dit exemplaar bestaat uit 5 blz.

~~GEHEIM~~

26 OKT. 2001

Deze rubricering is
beëindigd na 50 jr.

- 3 -

In de Nederlandse werkgroep is men van oordeel, dat prof. Rasker, geheel en al onder de invloed van Sokolovski is of zal geraken. Men zou derhalve gaarne zien, dat Prof. Rasker uit zijn functie van vice-voorzitter zou worden ontheven en vervangen door een krachtiger, westerse figuur, doch dit ondervindt tegenkanting van het internationale secretariaat te Praag, dat hem blijkbaar in deze functie wil houden. Het handhaven van Prof. Rasker heeft in de Nederlandse werkgroep een controverse veroorzaakt, die er uiteindelijk toe heeft geleid, dat het merendeel van de leden, w.o. Prof. de Graaf, kortgeleden is afgetreden.

Activiteiten van de CVC.

In de zomer van 1961 organiseerde de CVC in Praag het 1ste Christelijke Wereldvredescongres. Het ligt in de bedoeling in de maand juni van dit jaar, wederom in de Tsjechische hoofdstad, een IIde soortgelijk congres te houden. Men zou er enige organisatorische wijzigingen willen doorvoeren. Zo zou o.a. een andere voorzitter dienen te worden gekozen in verband met de slechte gezondheidstoestand van prof. Hromádka.

Ter voorbereiding van dit congres zou begin april 1964 op het Instituut van de Nederlands Hervormde Kerk "Kerk en Wereld" te Driebergen het voltallige bestuur van de CVC in vergadering bijeenkomen. Aansluitend op deze voorbereidings-vergadering zou, eveneens op "Kerk en Wereld", een regionale bijeenkomst worden belegd, waaraan behalve het hoofdbestuur van de CVC ook vertegenwoordigers van diverse kerken in Nederland zouden deelnemen. Voorts werden enige van deze Oosteuropese gasten uitgenodigd om op een aantal vormingscentra van de Nederlands Hervormde Kerk spreekbeurten te houden.

Na de breuk in de Nederlandse werkgroep heeft prof. De Graaf het internationale secretariaat verzocht de conferenties h.t.l. af te gelasten, temeer, daar "Kerk en Wereld" thans niet meer bereid was daarvoor onderdak te verlenen.

Prof. Rasker heeft zich echter niet gestoord aan de afwijzende houding van zijn vroegere mede-bestuursleden. Hij wenste de conferenties in ieder geval doorgang te doen vinden en riep hiervoor de hulp in van enkele hem trouw gebleven leden van de "Nederlands-Belgische werkgroep". Dit "nieuwe" bestuur stelde een pamflet samen, dat

~~GEHEIM~~

- 4 -

Dit exemplaar bestaat uit 5 blz.

~~GEHEIM~~

26 OKT. 2001

Deze rubricering is
beëindigd na 5 jr.

- 4 -

in een oplage van 600 ex. werd verspreid onder alle medewerkers van de Vredesconferentie en belangstellenden. Hierin wordt met geen woord gerept over de gerezen moeilijkheden noch over het feit, dat diverse leiding gevende figuren zich uit de werkgroep hebben teruggetrokken. Hoewel in het pamflet geen onwaarheden worden verteld, worden er wel feiten in verzwegen, waardoor de mogelijkheid bestaat, dat velen - onbekend met de voorgeschiedenis - erdoor zullen worden misleid.

Ondanks de tegenwerking, die prof. Rasker in Nederland heeft ondervonden, is hij erin geslaagd de internationale conferenties toch te laten doorgaan. De voorbereidingsvergadering voor het IIde Christelijke Wereldvredescongres zou van 6 t/m 9 april 1964 in het Christelijke conferentiecentrum "Het Brandpunt" in de gemeente Doorn zijn gehouden.

Politieke bijbedoelingen.

Dezerzijds kan niet beoordeeld worden of de oorspronkelijke oprichters van de Christelijke Vredesconferentie reeds in de aanvang de bedoeling hadden om - nu eens op het niveau van de kerkelijke leiders - een nieuwe mantelorganisatie op te richten, maar zonder twijfel hebben de communistische overheden in de Volkdemocratische landen, in de eerste plaats de Tsjechische regering, onmiddellijk de propagandistische mogelijkheden van een dergelijke samenspraak tussen Oost en West onderkend. Reeds tijdens het eerste congres - in juni 1961 in het nieuwe stadhuis in Praag gehouden, waar de burgemeester van de Tsjechische hoofdstad een welkomstwoord sprak - werd het duidelijk, dat de CVC moest dienen als propaganda-instituut voor de vreedzame coëxistentie-politiek van Moskou: verzet tegen de bewapening, vooral tegen de atoombom, maar "liefdevolle tegemoetreding" van het communisme, dat gezien werd als een machtige en weldoordachte poging tot ombouw van de samenleving en bevrijding van de mensen uit armoede en onwetendheid, rassen-onderdrukking en chronische honger (inleiding van prof. Hromádka).

In feite ging het hier om neutralisering van de politieke invloed van de Kerk in het Westen.

~~GEHEIM~~

- 5 -

Dit exemplaar bestaat uit 5 blz.

~~GEHEIM~~

26 OKT. 2001

Deze rubricering is
beëindigd na 56 jr.

- 5 -

Sinds de oprichting van de CVC zijn bijna zes jaren verstreken, maar de resultaten van de politieke propaganda zijn nog maar uitermate bescheiden. Verzoening van de Kerk in het Westen met de communistische doelstellingen was natuurlijk al direct een illusie. Bovendien bleek de onlangs overleden Engelse vice-voorzitter van de CVC, dr. R. Ullmann (voor wie prof. Rasker in de plaats is gekomen), een uitgeslagen tegenspeler voor de onder partij-bevel staande kerkelijke leiders uit Oost-Europa. Het enige wat de communisten overbleef, was hier en daar een persoonlijk contact met figuren uit het Westen, die daarvoor gevoelig waren.

De secretaris-generaal van de CVC, de Tsjech Ondra, geniet, voor zover bekend, in zijn land en daarbuiten volledige vrijheid van beweging. Ondanks de slechte economische situatie in Tsjechoslowakije, waardoor vele bezuinigingen moesten worden ingevoerd, krijgt dr. Ondra steeds geld genoeg voor zijn vele reizen ten behoeve van de CVC. Hij doet zich in communistische kringen kennen als een volbloed partijman, die zijn centrale positie in de CVC gebruikt voor politieke doeleinden.

Onlangs is Ondra in Nederland geweest om een poging te doen de controversiële groepen uit de oude "Nederlands-Belgische werkgroep" weer bijeen te brengen, teneinde het werk op de oude voet te kunnen voortzetten.

22 april 1964.

~~GEHEIM~~